

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Սոս մեկ ամիս է, ինչ կարի մթերման գինը վեճերի եւ բողոքական տրամադրությունների հերքական ալիքն է բարձրացրել։ Զնոան ամիսներին կարնամթերք արտադրող ընկերությունները գյուղացիներից կարք գնում էին 150-170 դրամով, գարնան վերջին ամսին արդեն այդ գինը սկսեց իջնել, եւ կաք արտադրողները առավելագույնը 110 դրամ էին առաջարկում 1 լիտր կարք գնելու համար։ Սա էլ գյուղացիների դժգոհության դաշտան էր դարձել, որոնք դահանջում էին դահդանել կարի մթերման գինը։ Ընդ որում, դահանջն ուղղվում էր դեսությանը (թեեւ վեճը երկու մասնավորի՝ գյուղացու եւ ձեռնարկության միջև է) եւ ուղեկցվում միջդեսական ձանադարի փակելու ստառնալիինով։ Վերջինս զնդիանցադես անընդունելի մերոդ է՝ անկախ նրանից, թե որքանով է իրավացի դահանջը։ Այժմ, ըստ եռթյան՝ խնդրի եւ նրա օրյեկտիվ ու սուբյեկտիվ կողմերի մասին։

թյան մասին, բայց դատողություններ է անում ձիւս այնպես, ինչպես իր նախորդ սերունդը: Ինչպես այլ դժգոհությունների ժամանակ, կարի գնի ուրոց բողոքները եւս ունեն այս նույն մտածողությունը:

Մինչդեռ, դարձ է, որ կաք մթերողները (արտադրողները) ոչ թե դեմքական, այլ մասնավոր ճեղնարկություններ են: Պետությունը, կառավարությունը չի կարող ել իրավունք էլ չունի նրանց վաճառքի կամ մթերնան զներ թելադրել, ինչը ուղղակի կնօսանակի բարության անել բիգնես միջավայրն ու սննդսությունն ընդհանրաբես: Ենու նոյն կերպ դետությունը չի կարող դահանջնել գյուղացիներից, որ նրան իրենց աղքանիք ուրկայում վաճառեն ոչ թե իրենց ցանկացած, այլ դետության դահանջած գնով: Այս դարձ ճշմարտության ընկալիւմը դեմք է ամեն օր, ամեն վայրկյան հասցել բնակչությանը: **Վյալես մարդկանց** ընկալմանը, ժողովրդավարական երկրում իրենի ունեն խոսի ազատության իրավունք, բայց սննդսությունը դեմք է շարունակի ոլանային մնալ, գներն էլ դետությունը կարգավորի: Նման բան չկա աշխարհի ոչ սոցիալիստական որևէ երկրում:

Հ: Ներկայում գյուղացին նոյն կերը կոչ վին տալով, ստանում է ավելի ժիշ առ տաղրանք, բան կտանար բարձր կաթ նատվության կենդանուն դա տալով ։ Հաջորդը կերի աղահովումն է: Յա մակցված կերերի փոխարեն կենդանին ներին խոս է միայն տրվում: Գարունը կենդանին նիհարած արտապայր դուրս գալիս եւ վերականգնում իր հյուծ վածությունը, իսկ երբ դատարաս է լի նում կաթ տալու, արդեն խոսն է վեցօանում: Բավկականին լուրջ խնդիր է, ո գյուղացիներն առանձին-առանձին են բերում հանձնելու կաթը: Այս դեմքում, երբ կարելի է դա անել միա սին եւ լրջորեն խնայել վառելիքը:

Եվ ամենակարեւորը, որ առանձնաց րել էր մեր գրուցակից ընկերության մօռնութեանը, անասունների ծինը կարգավիրելու խնդիրն է: Ներկայում կովերը ծնուան նոյն ժամանակահատվածում: Դա աշճան վերջ-ձմռան սկիզբն է: Արդյունքում, հիունվար-փետրվար ամիսների ստացվում է նվազագույն բանակի կաթը, որինեւել հորթերն են կերակրվում: Գարնանը կովերը սկսում են կարտալ եւ արդյունում ստացվում է ձմեռավա համեմատ 7-10 անգամ ավելի շատ կաթ: Այստեղից էլ կարի գնի նմանա-

Ինչո՞ւ է «աղմկում» կարի մրերման զինը

Հարավո՞ր է համատեղել անհամատեղիլին՝
շուկայական զինն ու մարդկանց գանկոթյունը

Կարի գինը նույնական է

90-ականների իշխանությունները Եւ համարեն վարչապես Դրանց Բագրա-
սյանը ննան դեմքերում անմիջապես հայտարարում եր, որ դեռևս յանը դր
չունի այստեղ Եւ ոուկան դեսք է ոռոշի,
թե ինչ գին է ձեւավորվելու: Նրա ասա-
ծի մեջ կար ճշմարտություն: Այլ բան է,
որ այն ժամանակվա իշխանություննե-
րը բոլոր խնդիրների վերաբերյալ էին
ննան դիրքորոշում հայտնում՝ իրենց
Վրայից գտելով դրա լուծման անգամ ա-
մենափոփոք դատասխանաւությունը:
Ծայրահետ դեմքում կոչ էին անում
մարդկանց, անեկդոտ դարձած արտա-
հայտությանը՝ «ըմբռնունով» նոտենալ
ստեղծված իրավիճակներին:

Այն, որ հիմա կառավարությունը եւ նաև ազգային պատմական ժամանակաշրջանը կազմում են միջամտել եւ միջնորդի դեր սահմանադրության վերաբերյալ գոյուղացիների եւ ճրերության միջեւ ծագած վեճերին, անուուն, ոլոք է դրական վերաբերյալ: Սակայն, չղետք է մոռանալ, որ մեր երկի սնտեսությունը, այդուհանդեռձ, շուկայական է, այլ ոչ թե պլանային-սոցիալիստական: Դեռևարար, զները ձեւավորվում են շուկայական սնտեսության կանոններին համապատասխան, այլ ոչ թե խորհրդային ժամանակների զների դետական կոնյտերում: Այսինքն, այդ զները կարող են փոփոխվել ամկախ մարդկանց ցանկություններից՝ կառաված ինչողևս մեր ներքին շուկայում՝ Հայաստանում, այդեւս էլ արտաքին շուկաներում՝ այլ երկներուն տեղի ունեցող գործընթացների ազդեցության ներքո: Սա, ի դեռ, միայն կարի գնին չի վերաբերում: Դիմա էլ կառավարության մեծագույն թերացումն այն է, որ չի փորձում մարդկանց գիտակցությանը հասցնել այս իրողությունը ու դրանով էլ բարդացնում հենա իր միջակու:

Բնակչության գիտակցության մեջ մտած է խորհրդային տարիներից եկող մտայնությունը, որ ամեն ինչ՝ դրական եւ բացասական, դեռ է ամի կամ անում է դետությունը: Անհեթեք է, քայլ այդ գիտակցությունը փոխանցվել է երիտասարդ սերնդին, որը թեև չի ապրել խորհրդային տարիներին:

Տվյալ՝ կաթի գների հետ կապված վեճի դիմարարությունը, դեռությունը դեմք է հանդիսանում զիայն միջնորդի եւ հաւատարի դերում, այլ ոչ թե իր վրա վեցրնի միջնորդի դժոխությունը մյուսի նկատմամբ։ Կառավարությունը դեմք է համաձայնության եղրեւ գտնի, մոտեցնի և տեսակետների տարբերությունները իրար եւ դրանով նա արդեն իսկ նշանակալի գործ արած կիխի թե՛ գյուղացիների, թե՛ մբերող ձեռնարկությունների համար։ Մշացած բոլոր դեմքերում, դեռության յուրաքանչյուր որոշում անընդունելի է լինելու կողմերից մեկի համար։

Կաթի ինքսարձելը եւ
զյուղացիների ծախսելը
կարելի է հիեղնել, բայց...

Նկատի ունենալով վերնույշալը՝ որ

Տատանումը: Առավել նղատակահար մարէ արիեսական թեղմնավորնան միաց ջոցով կովերի ծինը կարգավորել, ինչ արդյունում գների նճան կտրուկ տատանում չի լինի, ձեռնարկություններն է հավասարաշափ կաթ կմթերեն ամբողջ տարվա ընթացքում, այլ ոչ թե գարնա մթերածը չոր կաթի վերածեն կամ ներմուծեն: Վերնույշալ խնդիրների լուծումը գյուղացիների համար ավելի էժան են հեօս կիմի, եթե նրանի միանան եւ համատեղ փորձեն լուծել այդ եւ նման խնդիրները: Սակայն դա տեղի չի ունենում նրանի չեն վստահում մինյանց, եւ խնդիրները մնում են: Թեեւ տնօրինը հավասիացրել էր, որ, այդուհանդերձ, իրենի հիմա ունեն ֆերմերներ, որոնց յուրաքանչյուր ամիս նույն բանակի կաթ են սախի:

Կաթողիկոսի մանրածախ գները, սակայն, չեն փոխվում

Միեւնույն ժամանակ, շուկայական սնտեսության կանոնների մասին դեմք հիշեն նաեւ կաթ ճթերող ձեռնարկությունները: Եթե նրեւը կաթի գինը սեղոնված դայնանավորված իջնում է, ապա դա դեմք է անդրադառնա նաեւ իրենց արտադրած կաթնամերի գների վրա: Գոնե անցած մեկ ամսվա ընթացքում նման երեւույթ գրեթե չէ նկատվում: Այս ընթացքում որոշակիութեն նվազել են միայն որոշ ընկերությունների արտադրած դանրի եւ մասմբ էլ կաթի մանրածախ գները: Ընդհանուր առնամբ, կաթնամթերի մնացած բոլոր տեսակները՝ մածուն, թթվասեր, կաթնառո, կեֆիր, յոգurt եւ այլն մնացել են անփոփոխ:

Վերադասարկության կարիք մրեւման գնին, նշենի, որ դեռևս միջնորդությամբ այստեղ կողմեց կարծես թե դայ մանավորվածության են եկել՝ գինը ամառվա ընթացքում 130 դրամ դահելու ժուրջ: Դժվար է ասել, դա որքան կզրդի Արավել դժվար է կանխատեսել, դա, այս նուաննեանիվ, կազդի՞ կաթնամթերթի վաճառի մանրածախ գնի վրա, թե՞ առա տաղրող ընկերություններն ել, իրենց հերթին, ուկայական սննդատրյան կանոնների մասին հիշում են միայն այն ժամանակ, երբ ուս իրենց է ձերբնու:

Ըստ գյուղականարարի,
սարհն բերքառած կլինի

Գյուղանտեսության նախարար Սերգ Կարապետյանը երեկ կառավարության նիստում անդրադապ այս գարնանը եղի ունեցած կարևորագության դեմքերին եւ դրանց ղաճառած վնասներին, նելով, որ համայնքներում ստեղծված հանձնաժողովներն արձանագրում են վնասի չափերը: Խոսելով գյուղանտեսական տարվա մասին, գյուղանխարարն ընդիմանութ առնամբ դրական գնահատեց այս: Սերգ Կարապետյանի տեղեկացնամբ, նարս, աղրի, մայիս ամիսներին տղացած անձեւի արդյուննում երկրի հիմնական ջրամբարներում անցյալ տարվա համեմատ ավելի շատ է կուտակվել, ինչի ընորհիկ առաջ կիրանի մրգի եւ բանջարեղենի թերթը: Բավականաշաք միրզ եւ բանջարեղեն է արտահանվում հարեւան երկրներ, հիմնականում Ռուսաստանի Դաշնություն: Գյուղանտեսության նախարարի խոսքով, լավ արդյուններ են ակնկալվում ոլորտի գրեթե բոլոր ձյուղերից:

1021 հակակարկտային կայան որոշես առաջնային անհրաժեշտություն

Հակակարկտային կայանների տեղադրման
վերաբերյալ հաղորդումով, կառավարման
նախորդ Շիստում վարչադես Հովհկ Արքա-
հայանի սկած հանձնարարականի համա-
ձայն, Երեկո Նիստում հանդես եկավ սա-
րածային կառավարման եւ արտակարգ իրա-
վիճակների նախարար Արմեն Երիցյանը:
Նա տեղեկացրեց, որ այժմ Հայաստանում գոր-
ծում է 412 հակակարկտային կայան, մինչդեռ
դաստիարակ ավելի բան 5 հազար է, առաջ-
նային անհրաժեշտությունը՝ 1021: Խոդրի
առնչությամբ Վարչադես Հովհկ Արքահա-
մայանը հանձնարարեց կատարել անհրաժեշտ
ֆինանսական հաւաքարկներ առաջին հերթին
ձեռք բերվելիք կայանների վերաբերյալ:

Առաջնագծում ծառայող
զինօառայդղների
կենսաբուժակը կհաւաքարկվի
կրկնակի չափով

Կառավարությունը երեկ հավանություն սկց առաջնագծում մարտական հերթադարձություն կատարող դայմանագրային զինծառայողների կենսաթոշակը ճեւակերպելիս՝ այդ ժամանակը կրկնակի չափով հաօպարկելու օրենսդրական փոփոխությանը: Փոփոխությունը հասցեական է, ուղղված զինծառայողների կոնկրետ խմբի եւ կիրանի մարտական հերթադարձություն իրականացնող գորամասերը սղայական, ենթասղայական եւ դայմանագրային շարքային կազմի զինծառայողներով համալրելու գործընթացին: Վարչադես Հովհակ Արքահամայնք նշեց, որ մշտական հերթադարձություն իրականացնող զինծառայողների խնդիրները կառավարության ուսադրության կենտրոնում են:

Կառուցաղատողների շարաւահումները բնակարան վաճառելիս կկանխվեն

Սի բանի օրենքներում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու նախագծերի փարեթով լուծում կը սիր կառուցադատման ոլորտում առաջացող խնդիրներին, կաղափուկի կառուցադատողների դարձավորությունների կատարումը։ Նախնական նշան ինստիտուիժ ներդրումը հնարավորություն կտա աղափուկի գրանցման ենթակա իրավունքների դաշտանությունը եւ կանխարգելել հնարավոր չարաշահումներից, կներդրուի կառուցվող անշարժ գույք ձեռք բերելու ուր մեխանիզմ։ Օրենսդրական փոփոխությունների փարեթը կառավարության հավանությանը ներկայացնող կառավարության աշխատակազմի ղեկավար-նախարար **Դավիթ Դարբիյանյանը** մասնակիութեա նետց, որ չարաշահումները, եթէ կանխազնար ձեռք բերելով կառուցադատողները չեն ցաւողում կառուցել ենթի կամ եթէ նոյն բնակարանը վաճառում էին մի բանի հոգու, այս փաթեթով կանխելու համապատասխան կարևորություն կարելի է առաջարկել առաջարկությունը։

Կառավարության Երեկով նիստում Վարչապետ Հովհաննես Աբրահամյանը հետարքը, թե Ե՞րբ է շահագործման հանձնվելու կառավարական նոր մասնաւունքը

Կառավարության Երեկով նիստում Վարչապետ Հովհաննես Աբրահամյանը հետարքը, թե Ե՞րբ է շահագործման հանձնվելու կառավարական նոր մասնաւունքը:

Զայդականության նախարար Մարտիրոս Մատևոսյանը պատճենաբանությունը անհաջող է, քայլ մասնաւունքը շահագործման կիանձնվի այս տարվա նոյեմբերին,

1 - Ասացի, որ նեմ տա տղավորված լինելով Կատիկանում տեղի ունեցած երեսութից, կարծում էին, որ դա գագաթն է: Բայց Բաղդադում տեղի ունեցողն էլ կարենու էր, եւ տեսեի, թե որ տեսակետից: Եթք նեմի՞ հայ մասնագետներ գրում ենի՞ Հայոց ցուղավաղանության մասին եւ դատաղարտում Օսմանյան կառավարությանը, Երիշ-թորութերի դեկավարությանը եւ բերում ենի հաճախատասխան աղյօնութեր, աղա թուրթը հակադարձում են, թե դրանի թիսոնյաների տեսակետներն են միայն, այդ հակափասարկը տարածելով նաև՝ ասեմ Ձեմսի Քրայսի, Առնոլդ Թոյնրիի, Յոհաննես Լեփսիոսի, Անատոլ Ֆրանսի Վրա, ասելով, թե թիսոնյաներն են դաշտմանում թիս-

- Իսկ տարածաշրջանային շահերը, իրավի ներկա հակադրությունները՝ աշխարհի մեծ խաղաղողների հայտնի համապատասխան հետ այդիսի արտահայտված դիրքության վրա դեռ խաղացել են:

- Ի՞նչ ժահեր, Արամ փաստուն ցուց սվեցին, որ բայլում են հաճախարհային երևույթներին, շարժումներին հաջընքաց, թեւ իրաֆի համար ամենածանր ժամանակներն են: Որովհետեւ ամերիկյան ներխուժումից հետո Իրաֆի, նոր ժողովրդի խելքը գլուխ չի գալիս, ինչողևս ասում են: Քիմա էլ ահարեկչական գործողություններ, ըիաների եւ այլն-նիմերի ընդհարումներ են լինում: Բացի դրանից, ինչողևս գիտել, ստեղծվել է այսպես կոչված Սիրիայի եւ Իրաֆի հյամական ղետություն խաճաճիկ մի քան, որն արեն գրավել է Իրաֆի գգալի նուն, թե ինչողևս են արաբներն այդդիմի ժամանում: Առաջին նիստին, որին ելույթ էին ունենում բացառապես արաբ մասնագետներն ու դաշտունացները, բոլորը դատապարտեցին Հայոց ցեղասպանությունը Եւ գտան, որ հայ ժողովուրդն այսօն կարողացել է իր մեջքը ըսկել, այդ ժողովրդի մի մասն էլ Իրաֆում է ներկա: Նրանից շատ մեծ գրունակություն էին հայեան իրավահայերից, գՏնելով նրանց վերին ասիհանի օգտակար, որոֆեսիոնալ, հավատարիմ, բա-ղավակարի, եւ կողմնակից էին հայ-արաբական բարեկամու-

Իրայի եւ Իրադի տարածներով, բոլորերը հոյս ունեին, որ մոռ սովորական արաբները թշնամական դիրք կցրավեն Իրասունյա հայերի նկատմամբ եւ կդառնա իրենց սեւ գործի շարունակողող Բայց այնտեղ կատարվեց հրաշ արար ժողովուրդը ասպետակա մարդասիրություն ցոուցաբերե հայերի նկատմամբ, եւ ըստ էու թյան ցեղասպանության ընթաց թագում հայերի միակ դասնա կիցը դարձավ ամբողջ արա ժողովուրդը: Արար կանայք ու դեգրեցին հայ որդերին, նրան ապրում էին արաբների սներուա իրենց որդեգրած արար կանան «մայրիկ» էին անվանում, «մարիկ» բարջ ուստածվածք եր է թվականներին արաբների ընտա նիբներում: Արաբներն օգնությա ձեռք էին մեկնում սննդով ու հա գուտսով, թեև կար ենթերի հա

լիս ստեղծելու ազատ-ասկախ միացյալ հայկական դեռություն: Այդ գեկուցումը նույնացնելու համար լիս լավ ընդունվեց:

- ԶԵՐ ԵԼՈՎՅԹՆԵՐՈՒՄ ՅԵՂԱՍ ՊԵԿԱԿԱՆ ԻՐԵՎԱԿԱՆ ԴԱՆԱՀՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ ԾՐԱՎԱՀԻ ՆՈՐ ՎԻՇՎԻ ՄԱՐՏԻ ՐԱՎԿԵՐՆԵՐԻՆ ԱՆԴՐԱՊԻՐԱՅԻ ԱՐԵ ԳԻՒ՞:

- Իհարկե: ՄԵՐԻ ԿԱՐԺՈՒՄ ԵՆ ՆՐ ԻԻՆԱ ԱՎԵԼԻ ԲԱՐԵՆԴԱՍ ՊԵԿԱԿԱՆ ԿԱՆ ԾԱՆԱՀՅԱՆ ԱՌՈՒՄՆՎ, ԲԱՇ ՋԻՆՉԵԼ 100-ՐԴ ՏԱՐԵԿԻ ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ՄՆՏԵՆԱԼՈՒ: ՄԵՐԻ ՆԵԿԱ ԷՒՆԻ, ՆՐ ԴՐԱՆՈՒՄ ՀԱՅ ԿԱՐԵԼՈՒ ԱԿԳՐՈՒՆՖԱՅԻՆ ԴԵՐ ՈՒՆԵցաՎ ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ՄԻ ՊԱՄԻ ՄԱՏՈՒցած ՍՈՒՐԵ ՊԱՄԱԳՐ, ՀԱՅԵց ցԵղասպանությունը կատարում էրի դրասությունը ՖՐԱՆԳԻԿԱՆ ՊԱՄԱԳՐ, ԿՈՂՄԻՑ, ԵՒ ՆՐ՝ ՄԱՐԴԿՈՒԹՅՈՒՆ ԴԱ ՊԵՏ է ԾԱՆԱՀԻ. ՍԱ ԻՌԸ Ի ՄԱՏՏՈՒ ՇԶՈՒՄԱԴԱՅԻՆ ԲՐՈՒՍԵ

- Ըստուսպեց հատուկ կոսյոլնիկե, որով համաժողովի մասնակիցները դիմում էին իրափ կառավարությանը, որ նա դատունադես ճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը, արաքական աշխարհին, որ արաքական դետուրյունները ճանաչեն Հայոց ցեղասպանությունը, ապա Եւ ամբողջ աշխարհին՝ էլի ճանաչման դահանջով։ Սա աննախադեմ դատմական Երեւոյթ է; Իսկ մեր Անեկայությունից ոգեւորված էին Եւ արաքները, Եւ հայ համայնքի Անեկայացուցիչները։ Մենք իրավահայերի այնդիսի համախմբվածություն ստուանք, որ անդատմելի է։ Ներկա էին, ասել Եմ, Յայաստամի դեստան Կարեն Գրիգորյանը, Իրափ թեմի առաջնորդ Ավագ Մրագանը, ՀՅԴ ղեկավարությունից, ռամկավարներից, ՔԲԸՒ-ից, ի-

Բաղդադում՝ Հայոց գեղաստանությանը նվիրված համաժողով

րափի բոլոր հայաւաս վայրերի
ներկայացնութիշները:

- Իսկ ի՞նչ վիճակում էր հայկական համայնքը:

- Կայսր Թրվս, հիարքե, սպազել է վերջին ժամանակների իրադարձություններից հետո: Առաջ մնտենում էր 30 հազարի, որից 3,5 հազարն աղբում էր Բարյում, հիմա՝ ընդամենը 200-ն է մնացել, 2000 հայ աղբում էր Մոսովում, հիմա Մոսովում եւ նորա շրջակային համարյա հայ չկա՝ մոտ 120 հայ մնացած կյինեն ըստ ասրբեր վկայությունների: 500 հայ էլ բնակվում է Երիլում, Դոհովում եւ Զախոյում՝ շատ թվով: Իրաֆ բրդական ինմավար մարզը կա, որի դաշլամենտում մեկ հայ կա՝ Երվանդ Աբինյանը Դոհովից:

Բաղդադի վիճակը ազդում է նաև հայերի վրա: Պայթյունները, հարձակումները բնական հումքի համել են ճայրավաղաբը: Ավերածությունները տեսանելի են: Ողջ Բաղդադում զինվորական դրուեր կային, որտեղ ստուգում էին անցուղաք անողներին, մեթենաները օներով էին ստուգում: Անենուր ավագի դարձեր էին, գնդացիրներ, երենմարդենն երեսն երեսում էին տանկեր ու զրահապատ մեթենաներ: Մենք, ի-հարկե, դրորիմ չունեցանք մեզ զրահապատ մեթենաներ էին տրամադրեանք:

- Իւրաքի կողոպտվող մշակութային արժեքների առթիվ խսո՞ւմ էին համաժողովում:

- Մեմ այցելեցին Իրափի ազգային թանգարան, որն ի դեպ կառուցվել է Գալլաս Գյուլբեն-կյան հիմնարկության միջոցներով, որմես նվեր: Դահլիճներով դժուկելիս անընդհատ մեզ տեղեկացնում էին, թե ինչեր են գողացվել: Փառք Աստծո՝ անցյալի արժեներ մեծ մասը կա՝ Եւ ուժներներից, Եւ աբբայացիներից, Եւ բարձրացիներից, Եւ Ասորեսանից: Գողացվել են մասն բաներ՝ ինչ կարող է մարդը վերցնել կամ գրանց դնել, իսկ հասկալես վիթխարի հուշաձաններն իրենց տեղում են: Այդ կարգի հուշաձանները դղենել-կոտրել են Մոսուլում՝ Նեմրութում, բայց Բաղրամում՝ ոչ: Մի խոսնվ, չնայած կողողությին, այնուանայնիվ՝ Բաղրամի թանգարանը կառավարում է Սահմանական Հանրապետություն:

Հարցագրույցը վարեց՝
ՄԱՐԵՏԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆՆ

ՀՈՎԻԿ ԱՖՅԱՆ

Առաջին անգամ այդ նասին խոսեց ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Վիգեն Սարգսյանը։ Հետո, իհարկե, խոսեց նաև ՀՀ ԱԳՆ-ն, բայց այստեղ կարենու է այդ «հետո» -ն։ Երկու դեսական կառուցմենք ել չմորագամ ընթակալապություն կատա-

մեսզի Սենատն ընդունի ցավակցական փաստաթուղթ... Կետ, գոնեամինչեւ այս դահը Բրազիլիան Ցեղասպանությունը ճանաչելու մասին որեւէ փաստաթուղթ չի ընդունել, հարցն անգամ բվեարկության չի դրվել:

Սա չի նշանակում, անուուց, որ
ՀՅ նախագահի աշխատակազմի
ղեկավարը կամ ԱԳՆ-ն աղասեղե-

վստահ ենի, որ Հայ դատի գրասենյակը, առավել եւս բրազիլահայերը հաստատենյակ կլինեին, թե ինչ է իրականում տեղի ունեցել Բրազիլայում:

Ի դեմ չորթվարքի օրը, ԵԱՐԿ գործող նախագահողի, Սերբիայի փոխվարչապետ եւ ԱԳ նախարարի հետամատել ասուլիսին ՀՀ ԱԳ նախարար Նալբանդյանը ոչ միայն չի հեր-

Քրագիլական սերիալ՝ Ցեղասպանության մասին

ԱԵՐ՝ «Վեհ գործում Անդրած ավանդի համար», ինչին էլ հաջորդեց ընրհակալությունների մի աճբռող օբյեկտ՝ արդեն սոցիալական կայտրում... Բրազիլիան Պարագվայը չէ, Պերուն չէ, Գվատեմալան կամ Յայիթին չէ, «Բրազիլիան Ճանաչել է Յայոց ցեղասպանությունը»:

Այսինքն՝ չի ճանաչել: Ոչ թե զդացել է, այլ ուղղակի չէր էլ ճանաչել: Դե բրազիլական խորհրդարանում Սենատում բնարկել են հարցը, մի շարֆ բրազիլացի դասգամավորներ ելույթներ են ունեցել, ինչդես ասում են՝ հայամետ, կամ՝ մարդասիրական, հետո բրազիլացի 81 սենատորներից 47-ը ստորագրել են մի փաստաթոքի տակ, որը ոչ թե ճանաչում է Ֆեռաստանությունը, այլ այն ճանաչելու հարցը մտցնում է Սենատի օրակարգ, ավելի ուժ էլ 55 սենատոր կողմ է արտահայտվել, որ-

Կասպություն են տարածում: Սա նշանակում է, որ Հայաստանի դիվանագիտական խողովակները լավ չեն աշխատում: Օրինակ՝ կոնկրետ բրազիլիայում ճեն ունենք ոչ միայն համայնք (ի տարբերություն, օրինակ, արգենտինահայերի կամ ուրուգվահայերի, այդքան էլ ակտիվ չեն, բայց կա), ոչ միայն Հայ դասի գրասենյակ, այլև ուսադրություն՝ դեսպանատուն, հետեւարա՝ նաև դեսպան: Մինչդեռ «Բրազիլիան ճանաչել է Հայոց ցեղասպանությունը» տեղեկատվությունը ոչ ՀՀ նախագահի աշխատակազմը, ոչ ՀՀ ԱԳՆ-ն կարիք չեն տեսել ճշտելու կամ բրազիլահայերից, կամ Բրազիլիայի Հայ դասի գրասենյակից, կամ էլ 2014-ի հունվարի 25-ից Բրազիլիայում ՀՀ դեսպան նշանակված Ալես Գալոյանից: Դեսպանի դարագայում, անկեղծ ասած՝ վստահ չենք, բայց

ԵԵԼ իր իսկ ղեկավարած գերատեսչության ավելի վաղ տարածած տեղեկատվությունը՝ ճանաչնան մասին այլեւ վերահաստատել է, որ «այդ բրազիլական Սենատի կողմից ճանաչում ենել է»:

Ով է նման բաներ հաղորդում ՀՅԱԳՆ-ին, եւ, որը դակաս կարեւոր չէ՝ բանի՞ դեսպան ունենի, որ նման բաներ են հաղորդում ՀՅԱԳՆ-ին:

Ինչ վերաբերում է հայկական կողմի խճակային ընորհակալությանը՝ աղա ասենք, որ դեմք չէ մտահոգվելու ամիմաս լինելու համար: Դայստանը հանգիս կարող է հայտարարել, որ այս, ինքը ընորհակալություն է հայտնել Բրազիլիային, բայց ոչ թե Ֆեղաստանության ձանաչափանան հանար, այլ՝ ....միջազգային ֆուտբոլում այդ երկրի ունեցած մեջնարդնան հանար, ինչը նույնամեռ վեհ գործ է:

«Տայաստան» կինոթարմութեան առաջին «կին»-ն

թե ինչու հեռուսարնկերությունները կոնկրետ Հանրայինը իր ռեպորտաժ տալուց առաջ ուսադիր չի նայել այս որդեսզի ճանաչի այնտեղ հայտնված բոլոր մարդկանց: Ընդ որում, Ծառու կյանք «Դայաստան» կինոթատրոն վերաբացման միջոցառմանը չեղացել որդես կինոսիրող, կամ՝ Մեր Սարգսյանի հետ բարիչելու, այլ որդես կենսունի վերակառուցման հիմնական ֆինանսավորող: Եւ անմի որ մենք հեռուսարնկերություններն այդ մասին ոչինչ չասացին, առա սացվուել, որ Ծառուկյանը՝ բաղադրականությունից դուրս թեմա չէ, սացվում նաեւ, որ նրանց համար միայն բաղադրականությունն է թեմա:

Իսկ դուք ասում եք, թե ով վճարում է
նա ել դատվիրում է երաժշտությունը:

ԲՐԻՄԱՆԱԳԻ ՊԻՄԱԿԱՆՆԵՐԸ, ԵՒ ԱՎԵԼԻ ԼՈՒՐՁ

Չնայած բրիտանացի գիտնականներին ոչ ոք ըստ
էռլիքան չի տեսել, բայց նրանք շարունակում են
հանդես զայլ գիտական հայտարարություններով։
Ըստ Վեցրինի՝ դարձվում է, որ ընդամենը 15 տարի
անց Երկիր մոլորակի բնակչության մեծ մասը...
անհետանալու է։ Գիտնականները չեն ասել, թե
ո՞ւր, փոխարենն ասել են՝ ինչո՞ւ։ Խնդիրը, որը կա-
րող է 15 տարի անց բերել մոլորակի բնակչության
մեծ մասի անհետացմանը, ըստ գիտնականների,
նախ եւ առաջ ժամանակակից աշխարհում դար-
բերաբար նկատվող տնտեսական ճգնաժամեն են,
ինչպես նաև տարեց տարի վատրարացող էկոլո-
գիական վիճակը։ Ըստ տեսության՝ մարդկության
մեծ մասի անհետացման մեջ իրենց նշանակու-
թյունն են ունենալու նաև բազմաթիվ երկրներում
մղվող ռազմական գործողությունները, որոնց հե-
տևանքով տնտեսաբյունները կործանվում են, մար-
դիկ՝ նահանում։ Ծնելիությունն է և ամեւանում։

Ենթադրում ենք, որ այս դասին բժիշկական էլ չկ' ավագանուած։
Ենթադրում ենք, որ այս դասին բժիշկանացի գիտականները փորձում են մեկ այլ հարցի շուրջ մասնել։ թե ինչպես անեն, որ 15 տարի անց իրենի գոնե չափահանանան։ աշխարհը, թեկուր կիսով չափ ավելի ի՞չ բնակեցված, բավականին անհետարիր կլինի առանց բժիշկանացի գիտականների։

Եթե ավելի լուրջ ասենք, աղա ամենայն հավանականությամբ գոնե այս վերջին բացահայտման գրավոր տարերակը բրիտանացի գիտնականները ուղարկել են այդ թվում Գերմանիայի կանցլերը **Globe and Mail** տարբերականում հոդված է գրել, որտեղ խոսել է ժամանակակից միջազգային հանրության հիմնական խնդիրների եւ մարտարավերների մասին: Ըստ Սերկելի, դրանք են՝ «ոչ միայն «Սեծ յորնակ»-ի երկրների զարգացման եւ կայունության դափնանանանը միշված բայլերը, այլև ընդհանուր արձենների տարածումը, ինչպիսիք են ազատությունը, ժողովրդավարությունը, մարդու իրավունքների հարգումը»: «Միթե կարելի՞ էր դասկերացնել, որ «սազդ դատերազմից» 25 տարի հետո կարգ ու կանոնը Եվրոպայում կխարիսխի Դիմի օկուլացիայով: Կամ, որ եբոլա վիրուսի տարածումը կխոչընդոտի մի շարֆ աֆրիկյան երկրների զարգացմանը, իսկ Մերձավոր Արևելքում խալամիսական ահաբեկչական խճբավորումները փորձ կանեն ստեղծելու խալիքաք՝ երկու երկրների տարածքներում»:

Ենք է, Գերմանիայի կանցլերը չի հայտարարել աշխարհի մուտքայի կործանման մասին, բայց ըստ եռլյան նրա մտահոգությունները բժիշանացի գիտնականների մտահոգություններից եքն սարքելում ել են, աղայ միայն կոնկրետությամբ:

Ինչեւ, Սերկելը գրել է նաեւ, որ այս եւ այլ մի շար հարցերը իրեն ուղարկու կը ննարկեն «Մեծ յոթնյակ»-ի զալիք հավաքի ընթացքում, որը, իհետեւնի, տեղի կումնանա հումկի 7-8-ը բավարական ելմառ ամրոցում: Հիշեցնեն նաեւ, որ «մեծ յոթնյակ»-ի մեջ մտնում են Գերմանիան, Ֆրանսիան, Իտալիան, ԱՄՆ-ը, ճաղողնիան, Մեծ Բրիտանիան եւ Կանադան: Երբ այն կոչվում էր՝ «Մեծ ությակ», մտնում էր նաեւ Ռուսաստանը, սակայն «Դրիմի օկուպացիայից» հետո Ռուսաստանին դուրս հրավիրեցին: Այս կաղաքակցությամբ, ի դեռ, Գերմանիայի նախկին կանցլեր Գերհարդ Շրոյդերը (ով անձնական ժերմ հարաբերություններ ունի Պուտինի հետ) հայտարարել էր, որ Սոսկվայի Վսարումը խմբից միևնույն է, անմի որ «Ռուսաստան այսօր այլ լրացրանք է հանդիսանում Եվրոպային, ինչը չեն կարող հակառակի մասին ասել»: Բացի այդ, Շրոյդերը նեւ էր, որ կոնկրետ ուկրաինական զգնաժամի հարցում՝ «բոլոր կողմերն են բազմաթիվ սխալներ արել, ինչը նշանակում է, որ հարցը ենթակա է բոլոր կողմերի անկեղծ ֆնարկմանը»:

ՍԵՐ չգիտենք, թէ Ի՞նչ կլինի 15 արի հետն, որվանո՞վ Եր ծիծ Ուսասանին խմբից հանելը, բայց մենք Վասի ենք, որ եթե բոլոր հարցերում, սկսած անձնականից ու կենցաղայինից, Վերջացրած՝ աշխարհաբարդականով, կողմերը ընդունեն իրենց գործած բազմաթիվ սխալները և նստեն անկեղծ բնարկման, ապա աշխարհի կործանումը... առնվազն կիետաձգվի: Քետևաբար խնդիրը ոչ թէ Տնտեսական զգնաժամերն են, կամ Էրու Վիրու-

Յանձնագաղ պետական է, զարդարությունը սը, կամ էլ անգամ ռազմական գրեթողությունները, ոչ էլ, իհարկե՝ Նյուախային Կորեան, այլ անկեղծության դակասը, եւ, որն ավելի լուրջ է՝ սեփական սիսալները ընդունել չկարողանալ:

ԵՎՌՈՒ ՍՈՒԹԱՅՅԱՆ

Լրացավ Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս, դասմական գիտությունների դրկոսր, դրոֆեսոր Գետրո Ղարիբջանյանը ծննդյան 95-ամյակը: Գույք 95 տարին այն հորելյանների շարժին չի դասվում, որոնք նույն են հանրային մեծ ուսադրությամբ ու տոնականությամբ, սակայն առիթ ու միջոց է՝ մեկ անգամ եւս ուսադրություն սեւելու մի գիտնականի, որն արդեւ խորհրդային իշխանության տարիներին, իր գիտական հետարքությունը դաս թերեւ գիտական թեմաներ ու խնդիրներ, որոնցից մի ճամանակ այսօր վերանայվում եւ վերադարձնելու մէջ է, ենթարկում դասմական ճշճառության ու զաղափարախոսական սուբյեկտիվիզմից ազատագրվելու դաշանքին, սակայն չի կորցնում գիտական լրջությունն ու համակողմանությունը, արժեվայրությունը, բանջի գրելով աշխատություններ Այրելովկասում հեղափոխական շարժումների մասին, Գետրո Ղարիբջանյանը երեւ կուզգանաց գաղափարախոսական կամաց:

Ազգային նկարագրի մասվորականը, գիտնականը, դետական գործիչը

Դրամներին, անընդհատ հայաց հարեց ազգային-ազատագրական դպրակի այն հաճախ զրկարելով հեղափոխական շարժումներին աշխատություն ու խնդիրներին մէջ նույն ազգային-ազատագրական դպրակի համար ուներ մույց խնդիրները, ուղարկած 1977-ին:

Գետրո Ղարիբջանյանի հիմնական աշխատությունները վերաբերում են Այրելովկասի կոնվենցիոնական կազմակերպությունների ու հեղափոխական շարժումների, հայ ազգային-ազատագրական դպրակի, հայ-ռուսական հարաբերությունների դասմության հարցերին, Հայոց ցեղասպանությանը, հայ ականավոր գործիչների կյանքին ու գործունեությանը: Նշանակում է, գիտական հետարքությունների մի լայն շրջանում գիտական ժամանակակից աշխատություն հիմնական աշխատությունը կազմակերպությունների մէջ է գիտական ժամանակակից աշխատությունը: Գետրո Ղարիբջանյանը դասմական գիտությունների ամենաերիտասարդ դրկուներին մեկն էր, որը նաև դաշավ ամենաերիտասարդ դրոֆեսուրի կոչումը 1957 թ. նրան ընտրվեց դրոֆեսուրի կոչում: 1965 թ. ընտրվել է ՀԽՍՀ ԳԱ քորպակից անդամ, 1971 թ. պականիկոս: 1977-

1982 թ. եղել է ՀԽՍՀ ԳԱ դասմության եւ մասնագիտության բաժանմունքի ակադեմիկոս-փառական: 1985 թ. դեկանական կուրսում դասմական գիտությունների գիտական ինֆորմացիայի կենտրոնը: 1947-1999 թթ. դասախոսություն է ԵՊՀ-ում եւ այլ բուհերում: Գիտական ամիսնուջ գործունեությանը զուգահեռ նա նաև վարել է մի շարք գիտական, կուսակցական եւ մետական դաստիարակությունների գիտական ինֆորմացիայի կենտրոնը: 1948-1950 թթ. եղել է Հայաստանի ԼԿԵՄ կենտրոնի բարոնական դպրության մեջ մասնակից համար 1951-1954 թթ. ԽՄԿԿ կենտրոնի աշխատանքներում գործունեության մեջ մասնակից համար 1954-1961 թթ. Հայաստանի կոմիսարի կենտրոնի դրույական դաստիարակության մասնակից համար 1961-1968 թթ. ՀԿԿ Լենինականի բարեկամի առաջին բարության մեջ տեսակ ու արժենության համար 1968-1977 թթ. նույն մասնակից համար 1977-1982 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 1982-1985 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 1985-1990 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 1990-1999 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 1999-2000 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2000-2001 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2001-2002 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2002-2003 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2003-2004 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2004-2005 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2005-2006 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2006-2007 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2007-2008 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2008-2009 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2009-2010 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2010-2011 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2011-2012 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2012-2013 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2013-2014 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2014-2015 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2015-2016 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2016-2017 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2017-2018 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2018-2019 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2019-2020 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2020-2021 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2021-2022 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2022-2023 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2023-2024 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2024-2025 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2025-2026 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2026-2027 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2027-2028 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2028-2029 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2029-2030 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2030-2031 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2031-2032 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2032-2033 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2033-2034 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2034-2035 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2035-2036 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2036-2037 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2037-2038 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2038-2039 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2039-2040 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2040-2041 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2041-2042 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2042-2043 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2043-2044 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2044-2045 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2045-2046 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2046-2047 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2047-2048 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2048-2049 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2049-2050 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2050-2051 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2051-2052 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2052-2053 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2053-2054 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2054-2055 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2055-2056 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2056-2057 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2057-2058 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2058-2059 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2059-2060 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2060-2061 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2061-2062 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2062-2063 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2063-2064 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2064-2065 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2065-2066 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2066-2067 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2067-2068 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2068-2069 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2069-2070 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2070-2071 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2071-2072 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2072-2073 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարակության մեջ մասնակից համար 2073-2074 թթ. ՀԿԿ կոմիսարի դաստիարա

